

OBVEZNO ZAVAROVANJE – POSLOVODNA OSEBA, KI NI LASTNIK DRUŽBE

Pojasnilo DURS, št. 4210-107/2009, 1. 7. 2009

Prejeli smo vprašanja, ki se nanašajo na obvezno zavarovanje zavezanca – fizične osebe, ki sklene pogodbo o poslovođenju, vendar ni lastnik družbe in ni obvezno zavarovan na drugi podlagi.

(1) Ali se na podlagi sklenjene pogodbe o poslovođenju zavezanec obvezno zavaruje po petem odstavku 13. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-1, kakšne prispevke je treba v tem primeru obračunati ter na katerem obrazcu se davčnemu organu predloži obračun obveznosti? Ali zavarovanje na omenjeni podlagi tudi pomeni, da se zavarovancu leta vštevajo v pokojninsko (delovno) dobo ter da mu plačani prispevki iz tega naslova zvišujejo pokojninsko osnovo – na enak način kot zavarovancu na podlagi sklenjenega delovnega razmerja?

(2) Ali se na podlagi sklenjene pogodbe o poslovođenju zavezanec v navedenem primeru obvezno zavaruje po 20. točki prvega odstavka 15. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – ZZVZZ, kakšne prispevke je treba v tem primeru obračunati ter na katerem obrazcu se davčnemu organu predloži obračun obveznosti?

(3) Ali se dohodek po poslovodni pogodbi v tem primeru šteje za dohodek iz zaposlitve po Zakonu o dohodnini – ZDoh-2 in se plačani obvezni prispevki iz tega naslova skupaj s plačano akontacijo dohodnine upoštevajo v letni napovedi dohodnine? Ali je potrebno o mesečnih izplačilih oziroma na letni ravni poročati davčnemu organu na kakšnem posebnem obrazcu?

Odgovori na navedena vprašanja so v nadaljevanju.

K (1)

V zvezi s tem vprašanjem smo prejeli pojasnilo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (njihov dopis št. 02340-552/2009 z dne 10. 6. 2009), katerega v celoti povzemamo:

»Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-1 (Uradni list RS, št. 109/06 – UPB4) v petem odstavku 13. člena določa civilno pravno pogodbeno razmerje kot samostojno pravno podlago za vzpostavitev zavarovalnega razmerja pod pogojem, da oseba ni zavarovana na drugi podlagi (iz naslova delovnega razmerja) ter da iz naslova sklenitve civilnopravne pogodbe prejema plačilo najmanj v mesečnem znesku minimalne plače.

Navedeno izhaja iz ločitve delovnega razmerja kot oblike zaposlitve, katere temelj je pogodba o zaposlitvi in opravljanje dela na podlagi pogodbe civilnega prava – podjemne pogodbe po Obligacijskem zakoniku, avtorske pogodbe po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah oziroma posebne civilnopravne pogodbe o poslovođenju, ki vsebuje tako elemente pogodbe o delu kot tudi elemente mandatne pogodbe.

ZPIZ-1 torej razlikuje dve zavarovalni podlagi za vključitev v obvezna socialna zavarovanja, ker glede na obliko dela izhajajo za pogodbene stranke različne pravice in obveznosti ter tudi različni nivoji socialne varnosti:

- zavarovalna podlaga 001 za pokojninsko, invalidsko ter zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo, zavarovanje za primer brezposelnosti – za osebe, ki so v delovnem razmerju v RS pri podjetju, zavodu, drugi organizaciji ali pri podružnicah tujih poslovnih subjektov;

- zavarovalna podlaga 094 samo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje – za osebe, ki v okviru kakšnega drugega pravnega razmerja opravljajo delo za plačilo najmanj v višini mesečne minimalne plače.

Obveznost zavarovanja v skladu s petim odstavkom 13. člena ZPIZ-1 na podlagi sklenjene civilne pogodbe in pripadajočega dohodka, ki presega znesek minimalne plače, velja za osebe, ki ob sklenitvi pogodbe niso obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovane na drugi podlagi in ki pred sklenitvijo takšne pogodbe niso bile upokojene.

Zavezanec za vložitev prijave v pokojninsko in invalidsko zavarovanje s tedenskim delovnim oziroma zavarovalnim časom 40 ur na teden je za navedene osebe delodajalec – izplačevalec prejemka. Od bruto prejemka iz drugega pravnega razmerja – najmanj v višini minimalne plače, se plača prispevek zavarovanca (15,5 %) in prispevek delodajalca (8,85 %). Delodajalec – pravna ali fizična oseba, ki opravlja registrirano dejavnost je tudi zavezanec za posredovanje podatkov o prejemkih na elektronskem obrazcu M-4 za leto 2008.

Ker so na podlagi opisanega obstoja takega pravnega razmerja izpolnjeni pogoji za vključitev v obvezno socialno zavarovanje, se ob pogoju plačanih prispevkov najmanj od zneska minimalne plače, obdobje zavarovanja šteje v pokojninsko dobo, prav tako se prejemki iz drugega pravnega razmerja vzamejo za izračun pokojninske osnove.«

K (2)

V zvezi s tem vprašanjem smo prejeli pojasnilo Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (njihov dopis št. 180-114/2009-DI/2 z dne 16. 6. 2009), katerega v celoti povzemamo:

»Poslovodna oseba, ki ni lastnik družbe in ni zavarovana na drugi podlagi, se v sistem obveznega zdravstvenega zavarovanja vključi po 20. točki prvega odstavka 15. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – ZZVZZ (Uradni list RS, št. 72/06 – UPB3, 114/06-ZUTPG, 91/07, 71/08, 76/08, 118/08 Skl. US: U-I-163/08-12) – podlaga 048, če ima v Republiki Sloveniji stalno prebivališče.

Obvezno zdravstveno zavarovanje po podlagi 048 obsega zavarovanje za bolezen ter poškodbo izven dela in vključuje pravico do plačila zdravstvenih storitev, pravico do povrnitve potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev ter pravici do pogrebne in posmrtnine.

Za zavarovance s podlago 048 Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije vodi evidenco o obračunanih in plačanih prispevkih za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki zavarovancem tudi pošilja posebne položnice za plačilo prispevkov. Ob prijavi v zavarovanje zavarovanec prejme na prijavno – odjavnem okencu Obvestilo o višini prispevka in načinu plačevanja prispevka.

Zavarovanec je dolžan plačevati prispevek v višini 5,96 % od osnove za plačilo prispevkov, katero predstavlja:

- bruto zajamčene plače, če je poslovodna oseba vključena le v obvezno zdravstveno zavarovanje, oziroma
- bruto osnova za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če je poslovodna oseba iz naslova pogodbe o poslovođenju hkrati vključena v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.«

K (3)

Dohodki, ki jih fizična oseba – poslovodja doseže na podlagi pogodbe o poslovođenju, se obdavčijo po 1. točki drugega odstavka 37. člena Zakona o dohodnini – ZDoh-2 (Uradni list RS, št. 117/06, 10/08, 78/08, 125/08 in 20/09). Osnova za dohodnino od tega dohodka je skladno s prvim odstavkom 41. člena ZDoh-2 dosežen dohodek, zmanjšán za obvezne prispevke za socialno varnost, ki jih je na podlagi posebnih predpisov dolžán plačevati delojemalec (v tem primeru poslovodja). Na podlagi navedene določbe se kot zmanjšanje dohodka upoštevajo prispevki, ki jih plača poslovodja v breme svojega dohodka, torej: prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po stopnji 15,5 % ter prispevek za zdravstveno zavarovanje po stopnji 5,96 %.

Akontacijo dohodnine od navedenega dohodka izračuna, odtegne in plača delodajalec – izplačevalec dohodka, ki je plačnik davka, upoštevaje določbe 127. člena ZDoh-2. Rok za izračun in plačilo akontacije dohodnine je na dan izplačila dohodka, hkrati pa mora plačnik davka davčnemu organu predložiti obračun davčnega odtegljaja na predpisanem obrazcu. Ker dohodek na podlagi pogodbe o poslovođenju velja za dohodek iz delovnega razmerja po ZDoh-2, plačnik davka obračun davčnega odtegljaja opravi na obrazcu REK-1. Na tem obrazcu prikaže tudi podatke o obračunanih prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Podatkov o prispevkih za zdravstveno varstvo pa se na tem obrazcu ne izkazuje, saj jih zavarovanec plačuje sam, in to neposredno Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije.